

Δελτίο Τύπου

31 Μαρτίου 2025

Η οργανωμένη φροντιστηριακή εκπαίδευση στην σύγχρονη Ελλάδα: όψεις των εκπαιδευτικών ανισοτήτων

Η φροντιστηριακή εκπαίδευση αποτελεί ένα διαχρονικό δεδομένο το οποίο δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς στην σύγχρονη Ελλάδα. Πέρα από περιγραφικές και επιδερμικές αποτυπώσεις δεν διαθέτουμε **έρευνες μακράς κλίμακας με ποσοτικές και ποιοτικές διαστάσεις ώστε να κατανοηθεί αλλά και να ερμηνευθεί συντεταγμένα το εν λόγω φαινόμενο**. Ένα φαινόμενο που διαπερνά το σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και ολόκληρο το φάσμα της ελληνικής κοινωνίας με χαρακτηριστικά διαγενεακά, διαταξικά, γεωγραφικά, περιφερειακά κ.α

Είναι σαφές πως η φροντιστηριακή εκπαίδευση στην Ελλάδα συνδέεται με το φαινόμενο της «σκιώδους εκπαίδευσης» όπως αυτό αποτυπώνεται στη διεθνή βιβλιογραφία. Παρόλο που ο όρος «σκιώδης εκπαίδευση» περιλαμβάνει τις δαπάνες για φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα, στη συγκεκριμένη περίπτωση η εστίαση - **για λόγους που συνδέονται με την πρόσβαση σε επίσημα στοιχεία** - γίνεται στις **μορφές φροντιστηρίου που είναι οργανωμένες και λειτουργούν βάσει του υπάρχοντος συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου στο πεδίο της μη τυπικής εκπαίδευσης**.

Με βάση το προαναφερθέν σκεπτικό το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ πριν μερικούς μήνες, ολοκλήρωσε ένα σημαντικό τμήμα μιας πανελλαδικής έρευνας με ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά για την οργανωμένη φροντιστηριακή εκπαίδευση. Η έρευνα ωστόσο συνεχίζεται και μετά την ολοκλήρωσή της θα δημοσιευθεί σε μελλοντικές εκδόσεις του φορέα όταν θα έχουν αναλυθεί και σταθμισθεί πλήρως όλα τα δεδομένα και οι επεξεργασίες.

Με αφορμή το εν λόγω ερευνητικό εγχείρημα, την **Δευτέρα 24 Φεβρουαρίου 2025** πραγματοποιήθηκε συνάντηση **Εργασίας Εμπειρογνομώνων** με θέμα την παρουσίαση έρευνας του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ με τίτλο **«Οργανωμένη φροντιστηριακή εκπαίδευση στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: ερευνητικά ευρήματα μιας πρώτης ποσοτικής και ποιοτικής προσέγγισης»**.

Στη συνάντηση συμμετείχαν Ερευνητές & Επιστημονικοί Συνεργάτες από το ΙΝΕ- ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, Πανεπιστημιακοί Καθηγητές, Εκπαιδευτικοί/Φροντιστές καθώς και εκπρόσωποι Κοινωνικών Εταιρών (ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΟΙΕΛΕ, ΔΟΕ, ΟΕΦΕ κ.α.).

Στη συνάντηση παρουσιάστηκαν τα πιο πρόσφατα στοιχεία για τις δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών για φροντιστήρια γενικής παιδείας την τελευταία δεκαετία, καθώς και ορισμένα πρώτα ευρήματα πανελλαδικής έρευνας με ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά για την οργανωμένη φροντιστηριακή εκπαίδευση.

Τα ευρήματα αυτής της εν λόγω έρευνας **παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τις στάσεις, τις αντιλήψεις αλλά και τις πρακτικές των οικογενειών** αναφορικά με την εξωσχολική οργανωμένη φροντιστηριακή εκπαίδευση, ενισχύοντας την **κατανόηση των δαπανών αλλά και των προκλήσεων**

που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές οικογένειες αναδεικνύοντας τις τάσεις αλλά και τις εξελίξεις στο πεδίο των εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Τα πορίσματα της έρευνας είναι σημαντικό να μη διαβαστούν αποσπασματικά, **αλλά στην ολότητα και τη συνέχεια ενός διαχρονικού φαινομένου που αναδεικνύει δομικές αδυναμίες, κοινωνικές αντιφάσεις, παθογένειες, ανορθολογισμούς αλλά και «παραδοξότητες» που συνδέονται με το ευρύτερο φάσμα των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων στη νεοελληνική κοινωνία.**

Είναι επίσης σημαντικό να ιδωθούν κριτικά και αναστοχαστικά και το κυριότερο να συνδεθούν με τη επιβεβλημένη και σθεναρή ενίσχυση:

- των πολιτικών για τη δημόσια εκπαίδευση (πόροι, ανθρώπινο δυναμικό, υποδομές, προγράμματα σπουδών, διδακτικές μεθοδολογίες, ποιότητα μαθησιακών αποτελεσμάτων, πιστοποίηση προσόντων, σύνδεση με την απασχόληση κ.α.)
- των παρεμβάσεων υπέρ των κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερων,
- των στρατηγικών άμβλυνσης των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Τα πρακτικά της συνάντησης εργασίας θα αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και θα συσχετισθούν με τα ευρήματα της έρευνας η οποία είναι σε εξέλιξη. Να σημειωθεί επίσης πως η έρευνα του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ ενισχύθηκε από **τη συνδρομή της εταιρίας ερευνών METPON ANALYSIS**, η οποία για λογαριασμό του φορέα διενήργησε ποσοτική και ποιοτική έρευνα (συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης) με σκοπό την ερευνητική πλαισίωση και υποστήριξη του εγχειρήματος.

Ακολουθούν τα βασικά πρώτα πορίσματα ανά θεματική.

A. Δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών για φροντιστήρια

Οι δαπάνες των ελληνικών νοικοκυριών αντικατοπτρίζουν την επένδυση των ελληνικών νοικοκυριών για εξωσχολική υποστήριξη των μαθητών/σπουδαστών. Τα στοιχεία προέρχονται από την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, η οποία διενεργείται κατ' έτος από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και καλύπτει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού, επιτρέποντας τη στατιστική ανάλυση των δαπανών σε εθνικό επίπεδο. Τα βασικά ευρήματα είναι τα ακόλουθα:

- Τα ελληνικά νοικοκυριά το **2023 δαπάνησαν συνολικά σχεδόν 614 εκατ. € για φροντιστήρια γενικής εκπαίδευσης**. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο **16,2%** των δαπανών τους για αγαθά και υπηρεσίες εκπαίδευσης και στο **0,7%** της συνολικής καταναλωτικής τους δαπάνης. Η δαπάνη αυτή ενώ από το **2013 έως το 2020** παρουσιάζει μια φθίνουσα πορεία, την τελευταία διετία (2021-2023) καταγράφει μια **απότομη αύξηση της τάξης του 36%** (σε σταθερές-αποπληθωρισμένες τιμές).
- Το **4,2%** των δαπανών για φροντιστήρια γενικής εκπαίδευσης αφορά στην **πρωτοβάθμια εκπαίδευση**. Εντυπωσιακό είναι ότι η δαπάνη αυτή έχει **4πλασιαστεί**: από **5,9 εκατ.€** το 2013 έχει ανέλθει σε **26,1 εκατ.€** το 2023, γεγονός που αποδίδεται στην ανάπτυξη των Κέντρων Μελέτης τα τελευταία χρόνια.
- Η **δευτεροβάθμια εκπαίδευση** απορροφά τη συντριπτική πλειονότητα των δαπανών για φροντιστήρια (**94,6%**), φτάνοντας στα **580,9 εκατ.€**. Αυτή η κατανομή αντανακλά, φυσικά, την

αυξημένη ζήτηση για υποστήριξη μαθητών στην κρίσιμη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου λαμβάνει χώρα η προετοιμασία για τις πανελλαδικές εξετάσεις. Παρότι η συγκεκριμένη δαπάνη παρουσίαζε πτωτική τάση έως το 2020, **την τελευταία διετία (2021-2023) αυξήθηκε κι αυτή σημαντικά (+35,5%)**.

- Οι δαπάνες για **φροντιστήρια τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** **ανέρχονται σε 7,2 εκατ.€,** αντιπροσωπεύοντας μόλις το **1,2%** των συνολικών δαπανών για φροντιστήρια. Παρά τις μικρές διακυμάνσεις, **παραμένουν σε σχετικά σταθερά περίπου επίπεδα καθ' όλη τη δεκαετία.**

Δημογραφικοί και κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες διαφοροποίησης των δαπανών:

- **Η επίδραση της αστικότητας είναι έντονη.** Τα νοικοκυριά στις αστικές περιοχές δαπανούν περισσότερα χρήματα για φροντιστήρια σε σύγκριση με τα νοικοκυριά σε αγροτικές περιοχές, ενώ η διαφορά μεταξύ τους έχει διευρυνθεί μέσα στην τελευταία δεκαετία. Οι περιφερειακές ανισότητες είναι επίσης σημαντικές και έχουν διευρυνθεί σημαντικά μέσα στην δεκαετία.
- **Το εισόδημα του νοικοκυριού αναδεικνύεται σε καθοριστικό παράγοντα διαφοροποίησης.** Τα νοικοκυριά με υψηλότερα εισοδήματα δαπανούν σημαντικά μεγαλύτερο μέρος της καταναλωτικής τους δαπάνης για φροντιστήρια, ενώ η πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές γίνεται δυσκολότερη για νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος.
Χαρακτηριστικό του εύρους της ανισότητας είναι πως η δαπάνη για φροντιστήρια (ως ποσοστό της καταναλωτικής τους δαπάνης) των τριών υψηλότερων εισοδηματικών κατηγοριών είναι 3,5 φορές υψηλότερη της δαπάνης των τριών χαμηλότερων κατηγοριών, ενώ η «ψαλίδα» μεταξύ τους έχει διευρυνθεί μέσα στην τελευταία δεκαετία.
- **Η θέση στο επάγγελμα του υπευθύνου του νοικοκυριού** επηρεάζει τις δαπάνες. Κοιτάζοντας το μερίδιο που καταλαμβάνουν οι δαπάνες αυτές στο σύνολο του οικογενειακού τους προϋπολογισμού, φαίνεται να επιβαρύνονται περισσότερο **οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση (1,3%) και οι μισθωτοί (1,1%) και σημαντικά λιγότερο οι αυτοαπασχολούμενοι με μισθωτούς (0,9%) ή χωρίς μισθωτούς (0,8%).** Πιο αναλυτικά ως προς το επάγγελμα του υπεύθυνου του νοικοκυριού, **το 2023 οι έμποροι/πωλητές αλλά και οι υπάλληλοι γραφείου καταγράφουν τις υψηλότερες δαπάνες ξεπερνώντας ακόμη και τις πλέον ευκατάστατες επαγγελματικές ομάδες** (Διευθύνοντα ή ανώτερα διοικητικά στελέχη ή Επιστήμονες κλπ). Αυτό ενδέχεται να οφείλεται στη **στροφή των υψηλότερων επαγγελματικών κατηγοριών προς ιδιαίτερα μαθήματα αντί για οργανωμένες φροντιστηριακές δομές.** Στον αντίποδα βρίσκονται κατηγορίες με χαμηλότερα εισοδήματα, όπως οι γεωργοί, οι κτηνοτρόφοι και οι εργάτες στην γεωργία, οι οποίοι δαπανούν και χαμηλότερα ποσά για φροντιστήρια.
- **Οι δαπάνες για φροντιστήρια τείνουν να αυξάνονται όσο μεγαλώνει το νοικοκυριό, ενώ η οικογενειακή σύνθεση παίζει καθοριστικό ρόλο.** Γενικά, τα νοικοκυριά με 2 παιδιά και άνω έως και 16 ετών καταγράφουν τις υψηλότερες δαπάνες για φροντιστήρια. Παρατηρείται ότι τα ζευγάρια με δύο παιδιά (έως 16 ετών) δαπανούν σημαντικά περισσότερα για φροντιστήρια από τις τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες, παρότι το αναμενόμενο θα ήταν η δαπάνη να αυξάνεται με το πλήθος των παιδιών. Αυτό ενδέχεται να οφείλεται στο ότι οι τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες επιβαρύνονται με περισσότερα ανελαστικά έξοδα, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητές τους να επενδύσουν σε φροντιστήρια στον ίδιο βαθμό με τις μικρότερες οικογένειες. **Οι μονογονεϊκές οικογένειες με παιδιά έως 16 ετών**

επιβαρύνονται ιδιαίτερα ως ποσοστό του συνολικού τους προϋπολογισμού με 1,1%, όταν το αντίστοιχο των οικογενειών με ζευγάρι και παιδιά έως 16 ετών κυμαίνεται από 0,6% (με 1 παιδί) έως 1,2% (με 2 παιδιά).

- Τέλος, **οι δαπάνες είναι υψηλότερες στα νοικοκυριά με υπεύθυνους στις ηλικιακές ομάδες 35-64 ετών, και ιδίως 45-54 ετών**, γεγονός που είναι αναμενόμενο, καθώς αυτές οι ηλικιακές ομάδες είναι πιθανότερο να έχουν παιδιά σε σχολική ηλικία που χρειάζονται μεγαλύτερη εκπαιδευτική υποστήριξη.

B. Στάσεις & απόψεις γονέων και νέων για φροντιστήρια γενικής παιδείας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα πρώτα πορίσματα από την πρωτογενή έρευνα που διενεργήθηκε από την εταιρεία δημοσκοπήσεων Metron Analysis για το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ την περίοδο Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2023. Η εστίαση γίνεται στις **στάσεις και τις απόψεις τόσο των νέων που έχουν φοιτήσει σε φροντιστήρια γενικής παιδείας, όσο και των γονέων με παιδιά που φοιτούν ή έχουν φοιτήσει σε φροντιστήρια.**

- Οι απόψεις το γονέων και των νέων για τον **κύριο ρόλο** των φροντιστηρίων σχεδόν ταυτίζονται, με έναν στους τρεις να θεωρεί πως ο κύριος ρόλος των φροντιστηρίων γενικής παιδείας στη χώρα μας είναι **να καλύπτουν την αδυναμία του σχολείου να βοηθήσει τα παιδιά για τις πανελλήνιες εξετάσεις ή να διδάξει με επάρκεια τα μαθήματα γενικής παιδείας.**
- Ως προς τη **σχέση του φροντιστηρίου με το σχολείο**, τόσο οι γονείς (39%) όσο και οι νέοι (37%) αντιλαμβάνονται τα φροντιστήρια κυρίως **ως εκπαίδευση συμπληρωματική προς το σχολείο**, ενώ θεωρούν ότι ο ρόλος τους ενισχύεται ειδικά ως προς την είσοδο στο πανεπιστήμιο (21% των γονέων και 31% των νέων). **Ωστόσο, εμφανίζεται κι ένα σημαντικό ποσοστό που θεωρεί πως το φροντιστήριο υποκαθιστά το σχολείο (1 στους 5 γονείς και 1 στους 4 νέους)**
- Και οι γονείς (62%) και οι νέοι (55%) θεωρούν την κάλυψη των κενών του σχολείου ως την **κύρια ανάγκη** που καλύπτουν τα φροντιστήρια γενικής παιδείας, ενώ η εισαγωγή στο πανεπιστήμιο εμφανίζεται ως δευτερεύουσα ανάγκη και για τις δύο ομάδες, ωστόσο πιο έντονη για τους γονείς (41%) απ' ότι για τους νέους (32%).
- Η δεύτερη κύρια ανάγκη που αναδεικνύουν οι νέοι είναι η σωστή εκπαίδευση στα μαθήματα γενικής παιδείας σε ποσοστό 37%, ενώ οι γονείς την κατατάσσουν χαμηλότερα (33%). Επίσης, ένας στους τρεις γονείς ή νέους θεωρεί πως μια κύρια ανάγκη που έρχεται να καλύψει το φροντιστήριο **είναι η σωστή οργάνωση του χρόνου και της μελέτης, καθώς και η εξοικείωση με τη διαδικασία των εξετάσεων και τη διαχείριση του άγχους.**
- **Κοινή πεποίθηση** είναι ότι τα φροντιστήρια γενικής παιδείας βοηθούν ουσιαστικά τους μαθητές **στην είσοδό τους σε πανεπιστήμια** (74% των γονέων και 68% των νέων συμφωνεί σχεδόν έως απόλυτα με την πρόταση) και στην **ανεργία των εκπαιδευτικών**, προσφέροντας δουλειά σε πολλούς νέους αδιόριστους εκπαιδευτικούς (66% των γονέων και 60% των νέων συμφωνεί σχεδόν έως απόλυτα με την πρόταση). Επίσης ένας στους δύο γονείς και νέους, θεωρούν ότι τα φροντιστήρια βελτιώνουν συνεχώς τις **υποδομές, τις μεθόδους διδασκαλίας αλλά και το εκπαιδευτικό προσωπικό τους.** Από την άλλη, ένα σημαντικό μέρος των γονέων και των νέων είναι κριτικοί απέναντι στα φροντιστήρια. Συγκεκριμένα, το 50% των γονέων θεωρούν ότι **τα φροντιστήρια επιβαρύνουν οικονομικά την οικογένεια και υπερφορτώνουν το παιδί (το αντίστοιχο ποσοστό για τους νέους είναι 43%). Σε μεγάλο ποσοστό οι γονείς (49%) και οι νέοι (45%) θεωρούν ότι τα φροντιστήρια δεν προσφέρουν**

ολοκληρωμένη γνώση, παρά μόνο δίνουν έμφαση στις πανελλήνιες εξετάσεις, ενώ παράλληλα ενισχύουν την αδιαφορία του παιδιού για το σχολείο (40% γονείς και 41% νέοι). Ως προς το εάν τα φροντιστήρια αποτελούν **προσιτή υπηρεσία για τα χαμηλά και μεσαία στρώματα**, οι γονείς εμφανίζονται διχασμένοι **με το 29% να διαφωνεί σχεδόν έως απόλυτα** με την συγκεκριμένη πρόταση, **και το 36% να συμφωνεί**.

- Πιο αναλυτικά από την σύγκριση των φροντιστηρίων με τα **ιδιαίτερα μαθήματα**, τα πρώτα εμφανίζονται να πλεονεκτούν ως προς το **κόστος** (45% των γονέων και 36% των νέων), ενώ ένας τους τρεις γονείς και νέους αναγνωρίζει πως τα φροντιστήρια προσφέρουν μια πιο **αντικειμενική εικόνα των δυνατοτήτων** κάθε παιδιού. Σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα είναι και η **κοινωνικοποίηση** για τους νέους (32%). Αντίστροφα, τα ιδιαίτερα κρίνονται κατάλληλα για όσους αναζητούν **προσωποποιημένη** (44% των γονέων, 41% των νέων) αλλά και πιο **αποτελεσματική εκπαίδευση** (34% και 38% αντίστοιχα). Οι γονείς, επίσης, θεωρούν σημαντικό πλεονέκτημα την **αποφυγή μετακινήσεων** (36%) και νέοι την **ευελιξία του προγράμματος** σε σύγκριση με τα φροντιστήρια. Τέλος, ένας στους τρεις περίπου γονείς και νέους θεωρούν ότι τα ιδιαίτερα μαθήματα είναι πιο **κατάλληλα για συγκεκριμένες κατηγορίες μαθητών** (εσωστρεφείς, με μαθησιακές δυσκολίες ή δυνατοί μαθητές).
- Εν κατακλείδι, **7 στους 10, νέοι ή γονείς μαθητών/τριών που έχουν φοιτήσει σε φροντιστήρια γενικής παιδείας, δηλώνουν πως έμειναν αρκετά έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την παρακολούθηση μαθημάτων εκεί.**

Γ. Απόψεις εκπαιδευτικών εργαζομένων στα φροντιστήρια γενικής παιδείας

Το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ ανέθεσε επίσης στη Metron Analysis τη διεξαγωγή ποιοτικών ερευνών με συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε φροντιστήρια γενικής παιδείας, φορείς εκπροσώπησης αλλά και γονείς. Ειδικότερα η ερευνητική προσέγγιση στο πεδίο των εκπαιδευτικών εργαζομένων βασίστηκε σε ικανό αριθμό «συνεντεύξεων σε βάθος» (in depth interviews) σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί **τόσο η ανεξαρτησία των συμμετεχόντων όσο και ελευθερία τους να μιλήσουν ανοικτά και ελεύθερα χωρίς δεσμεύσεις και περιορισμούς από πλευράς εργοδοσίας.**

Η διερεύνηση της επαγγελματικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας των εκπαιδευτικών αναδεικνύει την **ανάγκη για άμεσες παρεμβάσεις που θα διασφαλίσουν ένα πιο δίκαιο και βιώσιμο εργασιακό περιβάλλον για τους εκπαιδευτικούς στα φροντιστήρια γενικής παιδείας.**

Τα ευρήματα αναδεικνύουν ένα **προφίλ εκπαιδευτικών νεότερης ηλικίας, με υψηλό επίπεδο ακαδημαϊκών προσόντων** – καθώς πολλοί διαθέτουν μεταπτυχιακή εκπαίδευση – **και συνεχή αξιολόγηση στο χώρο εργασίας τους.** Ωστόσο επισημαίνεται πως η πανεπιστημιακή εκπαίδευση **δεν διασφαλίζει πάντα την παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια**, ενώ ο χώρος των επιμορφωτικών σεμιναρίων συχνά λειτουργεί περισσότερο ως «βιομηχανία πιστοποιήσεων» παρά ως ουσιαστική εκπαιδευτική διαδικασία.

Σε **εργασιακό επίπεδο**, οι εκπαιδευτικοί στα φροντιστήρια αντιμετωπίζουν **πολλαπλάσιες υποχρεώσεις συγκριτικά με το δημόσιο σχολείο, έντονη πίεση για υψηλές επιδόσεις των μαθητών, καθώς και χαμηλές απολαβές και εργασιακή επισφάλεια.** Παρά τις προκλήσεις αυτές, η δυνατότητα απόκτησης ενσήμων επισημαίνεται ως θετικό στοιχείο.

Η φροντιστηριακή εκπαίδευση αντιμετωπίζεται από τους/τις εκπαιδευτικούς ως μια προσωρινή και αναγκαστική βιοποριστική επιλογή, η οποία όμως τους παρέχει πολύτιμη διδακτική εμπειρία. Παράλληλα, η απορρόφησή τους στη δημόσια εκπαίδευση αποτελεί έναν δύσκολο αλλά επιθυμητό στόχο, καθώς το σχολείο του δημοσίου τομέα θεωρείται ότι προσφέρει σταθερότητα, καλύτερες απολαβές, συγκεκριμένο ωράριο και μεγαλύτερη παιδαγωγική ελευθερία. Για πολλούς, η σύγκριση αυτή δημιουργεί την αίσθηση ενός «αθέμιτου ανταγωνισμού» εις βάρος των φροντιστηριακών εκπαιδευτικών.

Η ποιοτική ανάλυση αποκαλύπτει την απαιτητική εργασιακή πραγματικότητα των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε φροντιστήρια γενικής παιδείας. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να ανταπεξέλθουν σε συνθήκες χαμηλών αποδοχών και πιεστικών απαιτήσεων, με ωράρια εξαντλητικά που ξεπερνούν μάλιστα τις αμειβόμενες ώρες διδασκαλίας, καθώς η προετοιμασία του μαθήματος παραμένει μη αμειβόμενη εργασία.

Παράλληλα, εντοπίζονται σοβαρά ζητήματα αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας, καθώς και παραβιάσεις βασικών εργασιακών δικαιωμάτων, όπως η μη καταβολή δώρων και επιδομάτων.

Η κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων και οι ελλειπείς έλεγχοι επιτρέπουν τη διατήρηση αυτών των συνθηκών, ενώ η εύκολη αντικατάσταση των εκπαιδευτικών από νεότερους συναδέλφους με χαμηλότερες αποδοχές εντείνει την επισφάλεια στον κλάδο.

Η έρευνα αναδεικνύει, επίσης, βασικούς άξονες βελτίωσης των εργασιακών συνθηκών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται:

- Καλύτερες αμοιβές και αποζημίωση της εργασίας που πραγματοποιείται εκτός της αίθουσας διδασκαλίας
- Παροχή ουσιαστικής επιμόρφωσης και σεμιναρίων
- Συνεχόμενο ωράριο εργασίας
- Ενίσχυση της κρατικής εποπτείας
- Επαναφορά συλλογικών διαπραγματεύσεων

Συνολικά, η βελτίωση του κλάδου αναφορικά με τις εργασιακές συνθήκες απαιτεί μια **τριμερή προσέγγιση**, που περιλαμβάνει:

- Το κράτος, μέσω της ενίσχυσης του θεσμικού πλαισίου και της αποτελεσματικότερης εποπτείας.
- Τους ιδιοκτήτες των φροντιστηρίων, με μακρόπνοη επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό.
- Τους ίδιους τους εργαζόμενους, μέσα από συλλογική οργάνωση και διεκδίκηση δικαιωμάτων.

Η ποιοτική ανάλυση δεν εστιάζει μόνο στις εργασιακές συνθήκες των εκπαιδευτικών στα φροντιστήρια γενικής παιδείας, αλλά και στις αντιλήψεις όλων των εμπλεκόμενων μερών (εκπαιδευτικοί, γονείς, φορείς εκπροσώπησης) για την **ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης**.

Διερευνώντας, λοιπόν, τα κριτήρια ποιότητας, το **ανθρώπινο δυναμικό** αναδεικνύεται ως ο πιο καθοριστικός παράγοντας ποιότητας.

Κριτήρια όπως η **μεταδοτικότητα**, η **παιδαγωγική επάρκεια**, η **ευελιξία** και η **διαρκής επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών θεωρούνται απαραίτητα για μια αποτελεσματική μαθησιακή διαδικασία.

Παράλληλα, η ποιότητα της εκπαίδευσης διαμορφώνεται και από άλλες παραμέτρους, όπως το **εκπαιδευτικό υλικό**, η **οργάνωση του προγράμματος σπουδών**, η χρήση **σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας**, τα **ολιγομελή και ομοιογενή τμήματα** και η **διαρκής αξιολόγηση**.

Ωστόσο, κάθε ομάδα ενδιαφερόμενων δίνει έμφαση σε διαφορετικές πτυχές της ποιότητας, ανάλογα με τη σχέση της με την εκπαιδευτική διαδικασία:

- **Οι γονείς** αξιολογούν πρωτίστως τη **σχέση κόστους-αποδοτικότητας** και τη **διαρκή ενημέρωση** από το φροντιστήριο.
- **Οι εκπαιδευτικοί** επιζητούν μια **αρμονική σχέση με τη διοίκηση και τους γονείς**, αλλά και **βελτιωμένες εργασιακές συνθήκες**.
- **Οι φορείς εκπροσώπησης** υπογραμμίζουν τη σημασία της **μακρόπνοης επένδυσης σε ποιοτικές εργασιακές σχέσεις**, θεωρώντας ότι η **σταθερότητα και η υποστήριξη των εκπαιδευτικών συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας**.

Η έρευνα καταδεικνύει ότι η **βελτίωση των εργασιακών συνθηκών των εκπαιδευτικών και η ενίσχυση της ποιότητας της φροντιστηριακής εκπαίδευσης είναι αλληλένδετες διαδικασίες**. Η διασφάλιση θεσμικών εγγυήσεων, η **συνεχής επιμόρφωση** και η **επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις για ένα βιώσιμο και ποιοτικό εκπαιδευτικό περιβάλλον**.